

діяльності, з позицій дотримання комерційними структурами норм соціальної відповідальності перед суспільством [2].

Висновок. Систему корпоративного управління варто розглядати як складову соціально-економічного розвитку підприємства, удосконалення функціонування якого є пріоритетним завданням кожної корпорації.

З метою розвитку корпоративного управління промислових підприємств необхідно застосовувати такі заходи:

- запропонувати оцінні критерії якості корпоративного управління, що визначають інвестиційну привабливість і стійкість діяльності підприємства та дозволяють отримати об'єктивну оцінку ефективності механізмів корпоративного управління в цілому по підприємству і по окремих напрямках. В якості оцінних критеріїв можуть бути виділені права акціонерів, діяльність ради директорів, структура і діяльність виконавчих органів, доступність інформації, фінансова політика корпорації, корпоративна соціальна відповідальність;

- визначити роль і місце держави в створенні сприятливих умов для розвитку корпоративного управління, підвищенні ефективності корпоративного сектора економіки і формуванні цивілізованих корпоративних стосунків; на підставі проведеного аналізу є необхідність розробити заходи державної підтримки розвитку корпоративного управління;

- розвиток вітчизняної і зарубіжної промисловості останніми роками дав багатий досвід реорганізації великих інтегрованих корпоративних структур, які не лише успішно розширювали масштаби діяльності, але і навчилися успішно позбавлятися від непрофільних активів.

Список використаних джерел:

1. Алексєєв С. В. Формування та розвиток корпоративних форм підприємництва в промисловості України. /С.В. Алексєєв// Наука. Релігія. Суспільство. - 2009. №3 – С. 3-10.
2. Баюра Д. О. Система корпоративного управління в Україні: стан та перспективи розвитку: монографія / Д. О. Баюра. – К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. – 288 с.
3. Вакульчик, О. М. Корпоративне управління: економіко-аналітичний аспект [Текст]. – Дніпропетровськ: Пороги, 2011. – 257 с.
4. Довгань Л. Є., Пастухова В. В., Савчук Л. М. Корпоративне управління. Навчальний посібник. – К.: Кондор, 2012. – 180 с
5. Мальська М. П. Корпоративне управління: теорія та практика: підруч. / М. П. Мальська, Н. Л. Мандюк, Ю. Занько. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 360 с.
6. Черничинець С. П. Інституціональне проектування системи корпоративного управління в акціонерних товариствах / С. П. Черничинець // Економіка та управління підприємствами машинобудівної галузі: проблеми теорії та практики. – 2010. – № 3 (11). – С. 17-24.

30.11.2015

УДК 336.14:352(045)

Далевська Т.А.

аспірант кафедри фінансів

Київський національний торговельно-економічний університет

СИСТЕМА ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Анотація. В статті розкрито економічну сутність системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування як інструменту соціально-економічного розвитку територіальних громад. Проаналізовано кореляційно-регресійний зв'язок між доходами бюджету Вінницької області та ВРП в динаміці з 2004р. по 2014р. З'ясовано, що вплив системи фінансового забезпечення на сферу виробництва та надання послуг є взаємообумовленим та взаємозалежним. Розглянуто завдання державної регіональної фінансової політики України та набір показників для оцінки рівня економічного розвитку територіальних громад. Запропоновано шляхи підвищення фінансової самостійності та самодостатності бюджетів місцевого самоврядування.

Ключові слова: децентралізація, фінансове забезпечення, соціально-економічний розвиток, місцеве самоврядування, територіальна громада.

СИСТЕМА ФИНАНСОВОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ МЕСТНОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ КАК ИНСТРУМЕНТ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ ТЕРРИТОРИЙ

Аннотация. В статье раскрыта экономическая сущность системы финансового обеспечения местного самоуправления как инструмента социально-экономического развития территориальных общин. Проанализированы корреляционно-регрессионный связь между доходами бюджета Винницкой области и ВРП в динамике с 2004г. по 2014г. Установлено, что влияние системы финансового обеспечения на сферу производства и услуг является взаимообусловленным и взаимосвязанным. Рассмотрены задачи государственной региональной финансовой политики Украины и набор показателей для оценки уровня экономического развития территориальных общин. Предложены пути повышения финансовой самостоятельности и самодостаточности бюджетов местного самоуправления.

Ключевые слова: децентрализация, финансовое обеспечение, социально-экономическое развитие, местное самоуправление, территориальная община.

SYSTEM OF LOCAL GOVERNMENT FINANCIAL SUPPORT AS A TOOL FOR SOCIAL AND ECONOMIC DEVELOPMENT AREAS

Abstract. In the article the economic substance of financial support for local self-government as a tool for social and economic development of communities is disclose. Correlation and regression relationship between incomes of Vinnytsia region's budget and the dynamics of the GRP in 2004-2014 is analyzed. It was found that the impact of financial security in the sphere of production is interrelated and interdependent. The problem of regional financial state policy of Ukraine and a set of indicators to assess the level of economic development of local communities is considered. Ways of increasing financial independence and sufficiency local budgets are determined.

Keywords: decentralization, financial security, social and economic development, local government, local community.

Вступ. В сучасних умовах ринкових та демократичних перетворень особливої актуальності набувають питання розширення повноважень органів місцевого самоврядування. Одним із ключових моментів залишається достатність ресурсів системи фінансового забезпечення місцевого самоврядування для фінансування соціально-економічного розвитку

Основні теоретичні та прикладні засади цієї проблеми були викладені в працях зарубіжних та вітчизняних вчених: Чугунов І.Я.[1], Ворона П. В.[2], Циганенко О.В. [3], Піхоцький В.Ф.[4], Павлюк К.В.[5].

Разом з тим існує необхідність визначення економічного змісту фінансового забезпечення місцевого самоврядування як інструменту соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Постановка завдання. Метою статті є визначення теоретичних засад фінансового забезпечення місцевого самоврядування як інструменту соціально-економічного розвитку територіальних громад. Для досягнення даної мети використовувався спектр загальнонаукових та специфічних методів. Серед них методи аналізу та синтезу використовувалися при розрахунку кореляційно-регресійного зв'язку між доходами бюджету та ВРП Вінницької області, методи індукції та дедукції – при дослідженні впливу окремих економічних та соціальних факторів на процеси відтворення.

Результати. Система фінансового забезпечення місцевого самоврядування як інструмент соціально-економічного розвитку – це сукупність фінансових відносин з приводу формування фінансових ресурсів та фінансування виробничого і соціального розвитку. Соціальний розвиток є похідним від економічного. Задоволення базових суспільних потреб можливе за умови фінансової самодостатності бюджетів місцевого самоврядування, однак розвиток соціальної сфери варто забезпечувати фінансовими ресурсами, отриманими в результаті розвитку сфери виробництва і надання послуг

У видатковій частині місцевих бюджетів переважають видатки соціального спрямування і зокрема ті, що пов'язані з поточною діяльністю закладів сфери нематеріального виробництва та виконанням органами місцевого самоврядування делегованих державних повноважень. У зв'язку з цим сформувалася вкрай нераціональна структура видаткової частини місцевих бюджетів, одним із шляхів вдосконалення якої є покращення бюджетного планування. [1, с.298-305].

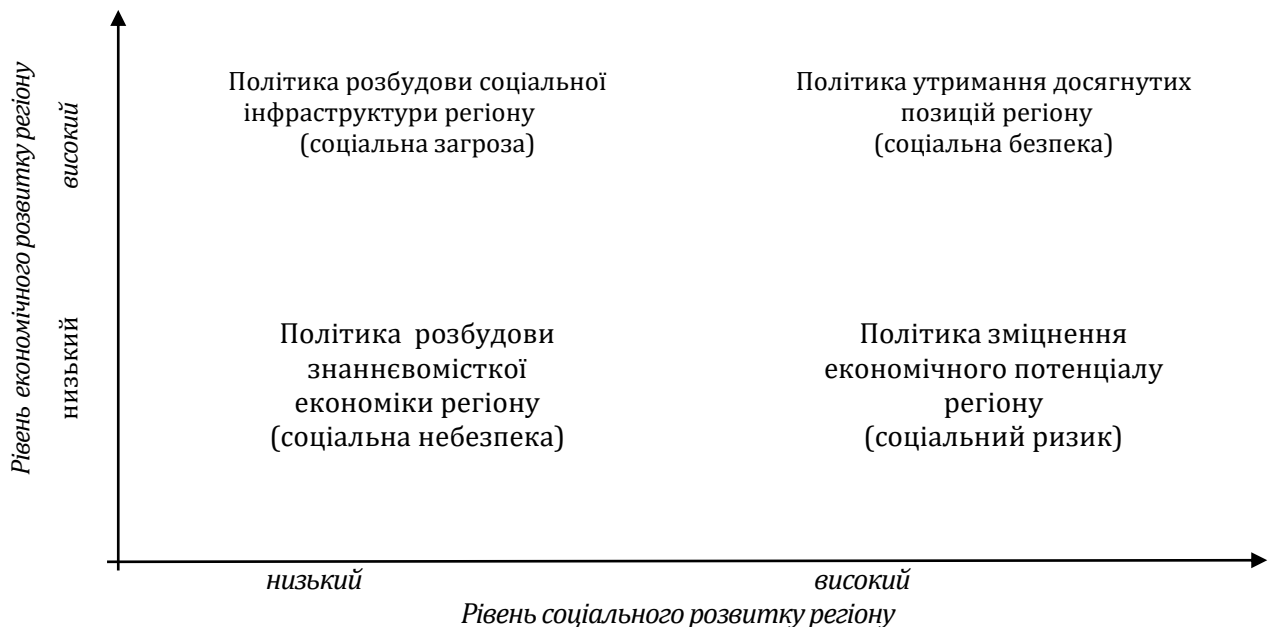

Рис.1. Матриця вибору типів регіональної політики соціально-орієнтованого розвитку економіки в регіонах України

На рис.1 зображено матрицю вибору типів регіональної політики соціально-орієнтованого розвитку економіки в регіонах України. Рівень економічного розвитку визначає рівень соціального розвитку громади. Так, зокрема, високий рівень економічного розвитку визначає соціальну безпеку.

Застосування програмно-цільового методу планування місцевих бюджетів не сприяло досягненню основної його мети – встановлення безпосереднього зв'язку між виділенням бюджетних коштів та результатами їхнього використання на місцевому рівні. Проголошений в Україні курс на формування демократичної соціальної держави вимагає суттєвого зміцнення інституту місцевого самоврядування та його фінансової основи – бюджетів місцевого самоврядування [2, с.7-14].

На рис.2 зображено залежність обсягу доходів до бюджету Вінницької області та ВРП.

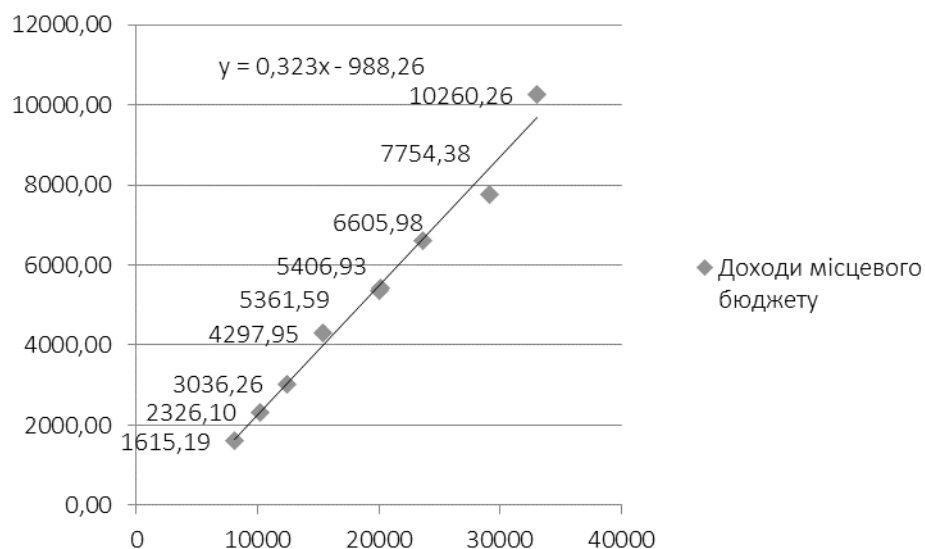

Рис.2. Кореляційне поле доходів бюджету Вінницької області та ВРП

Результати аналізу виражені рівнянням $Y = -988 + 0,32295 \cdot X$, при цьому коефіцієнт кореляції становить 0,99. За умови зростання ВРП на 1 млн грн, доходи бюджету Вінницької області збільшаться на 322 тис грн. Тісний кореляційно-регресійний зв'язок цих показників свідчить про те, що фінансове забезпечення територіальних громад, економічна самостійність та оптимальний розподіл владних повноважень між органами місцевого

самоврядування та державної влади має тісний кореляційний зв'язок із рівнем валового регіонального продукту.

$$\text{Доходи бюджету} = -988 + 0,32295 * \text{ВРП}$$

Порівняльні характеристики побудованої регресійної моделі свідчать про її високу якість.

Значення коефіцієнта детермінації ($R^2 = 0,9851$) вказує на точність опису моделлю процесу, тобто на те, що регресійна модель є прийнятною. (табл.1)

Таблиця 1

ПОКАЗНИКИ РЕГРЕСІЙНОЇ СТАТИСТИКИ	
<i>Регресійна статистика</i>	
Множинний R	0,992556816
R-квадрат	0,985169033
Нормований R-квадрат	0,983050324
Стандартна помилка	358,8537576
Спостереження	9

Крім того, фактичне значення F-критерію (464,98) більше за відповідне критичне (табличне) значення (1,16291) – це свідчить про те, що регресійна модель є статистично значущою. Також коефіцієнти регресора мають значення t-статистики 21,5635. З огляду на високі значення коефіцієнтів множинної регресії та детермінації, дана залежність є достатньо закономірною. Показник дисперсії, значущості F та показника F-статистики свідчить про достатній рівень достовірності результатів оцінювання. (табл.2)

Таблиця 2

ПОКАЗНИКИ, ЩО ХАРАКТЕРИЗУЮТЬ ДОСТОВІРНІСТЬ МОДЕЛІ РЕГРЕСІЇ					
<i>Дисперсійний аналіз</i>					
	<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>Значимість F</i>
<i>Регресія</i>	1	59878971,84	59878971,84	464,9854231	1,16291E-07
<i>Залишок</i>	7	901432,1355	128776,0194		
<i>Всього</i>	8	60780403,98			

Існує необхідність проведення цілеспрямованого планування та визначення рівня соціально-економічного розвитку громади, проведення систематичної оцінки ефективності управління процесами розвитку, створення баз даних про стан соціально-економічного розвитку.

Вагому роль займає виявлення резервів підвищення рівня соціального розвитку регіону та забезпечення достовірності інформації про рівень ефективності використання державних інвестицій та рівень соціального розвитку, яка надається органам державної влади вищого рівня, органам місцевого самоврядування, громадським і міжнародним організаціям.

Виконання функцій і завдань, покладених законодавством на місцеве самоврядування, безпосередньо залежить від обсягів фінансових ресурсів, які перебувають в їхньому розпорядженні. На обсяги фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування впливає багато чинників, головні серед яких такі:

- розподіл повноважень між органами державної влади і місцевим самоврядуванням;
- розподіл дохідних джерел державного і місцевих бюджетів, проведений відповідно до наданих владних повноважень і функцій;
- організація міжбюджетних відносин і порядок надання трансфертів місцевим бюджетам;
- стан фінансового ринку країни та реальні можливості органів місцевого самоврядування у сфері використання запозичених кредитів і залучених коштів місцевих позик;
- склад і фінансовий стан підприємств та інших суб'єктів господарювання, які належать до місцевого господарства;

②- конкретні зусилля органів місцевого самоврядування, спрямовані на забезпечення економічного розвитку територіальних громад. [3, с.38-44].

Використовуючи зарубіжний досвід, необхідно створити спеціальні бюджетні фонди фінансового вирівнювання територій, а перерозподіл доходів між бюджетами одного рівня доцільно було б здійснювати з урахуванням податкової сили територій та мінімального рівня, до якого повинні вирівнюватись фінансові можливості цих територій.

Міжмуніципальне співробітництво та державно-приватне партнерство в Україні лишається досить слаборозвиненим сегментом діяльності органів місцевого самоврядування. Недостатня спроможність міст забезпечити таке співробітництво необхідними ресурсами зумовлює його переважно декларативний характер. [4, с.30-37].

Поряд з державними та регіональними цільовими програмами соціально-економічного розвитку, міські цільові програми найбільшою мірою забезпечують надходження коштів для фінансування потреб економічного розвитку відповідної територій. Саме через міські цільові програми здійснюються бюджетні інвестиції в розвиток місцевої інфраструктури, надається компенсація частини відсотків за банківськими кредитами місцевих підприємств, фінансуються фонди сприяння розвитку підприємництва. Вадами української практики застосування міських цільових програм є їх негнучкість та інертність, адже зміна або коригування таких програм потребує внесення змін до бюджету територіальної громади, - що, як правило, є складним та довготривалим процесом. На загальнодержавному рівні проти надмірної централізації влади та управління мають стати здійснення децентралізації та деконцентрації владних повноважень на основі принципу субсидіарності.

У серпні 2015 року Верховна Рада України здійснила прерші кроки до внесення змін до Конституції України в частині децентралізації. Планується створення виконавчих органів обласних, районних рад та передача обласним, районним радам повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері соціально-економічного та культурного розвитку територій. Завдяки цим крокам у систему місцевого самоврядування будуть передані повноваження щодо надання основних адміністративних та громадських послуг населенню. Однак вони потребують детального обґрунтування та опрацювання. [5, с.24-37].

Висновки. Таким чином можна зробити висновки, що реформування бюджетної системи України актуалізує питання модернізації управління державними та місцевими фінансами з метою забезпечення ефективного фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку.

Науковою новизною дослідження є теоретичне визначення фінансового забезпечення місцевого самоврядування як інструмента механізму соціально-економічного розвитку. При цьому визначено, що якісне задоволення суспільних потреб повинно стати наслідком ефективного господарювання та виробництва, тобто ефектом запропонованих змін є економічне зростання та підвищення рівня життя населення. Перспективою подальших досліджень є формування структурно-логічної схеми фінансового забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Чугунов І.Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку: монографія. — К.: НІОС, 2003. — 488 с.
2. Ворона П. В. Механізми впливу органів місцевого самоврядування на соціально-економічний розвиток регіону / П. В. Ворона // Теорія та практика державного управління. - 2009. - №2. - С. 7-14.
3. Циганенко О.В. Механізми фінансування соціо-еколого-економічного розвитку міських територій / О.В. Циганенко // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://essuir.sumdu.edu.ua/>
4. Піхоцький В.Ф. Ефективність бюджетної політики як інструмент соціально-економічного розвитку України / В.Ф. Піхоцький // Фінанси України. - 2010. - №2. - С. 30-37.
5. Павлюк К.В. Доходи бюджетів місцевого самоврядування як засіб економічного розвитку / К.В. Павлюк // Фінанси України. - 2015. - №1. - С. 24-37.

16.09.2015

УДК 336.22

Дзюба Л.О.
студентка

Київський національний торговельно-економічний університет